

STØTTET AF

Fonden for **økologisk landbrug**

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

 Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

I de økologiske landsforsøg er der sat fokus på sammensætningen af kløvergræsblandinger til afgræsning i fire til fem år.

Valg af kløvergræs til afgræsning i fire til fem år

Justering: I kløvergræs til afgræsning, som skal ligge fire til fem år, kan justering af græsarter få udbyttet til at holde bedre over årene.

Af Inger Bertelsen, Seges Økologi Innovation, inb@seges.dk

På økologiske ejendomme spiller kløvergræs til afgræsning en afgørende rolle i sædskiftet tæt på ejendommen. Det er derfor en fordel at have mere holdbare kløvergræsblandinger i disse marker, da omlægning af markerne kræver to kløvfri år for at undgå problemer med kløvertræthed.

Timoté klarer sig godt i landforsøg

I de økologiske landsforsøg er der sat fokus på sammensætningen af kløvergræsblandinger til afgræsning i fire til fem år, og 2018 var femte brugsår i forsøgene.

I forsøgene indgik dels fem

Konklusion

Skal kløvergræsmarken til afgræsning ligge mere end to til tre år, er det en fordel at vælge en blanding med alm. rajgræs og timoté for at sikre udbyttet i fire til fem brugsår. Selv hvis marken skal ligge i kortere tid, kan det være en fordel at supplere en blanding Ø22 med et par kg. timoté pr. ha, da timoté har en høj smagbarhed, og kørerne afgræsser den gerne, så længe den ikke er gået i stængel.

af de anbefalede blandinger, og fire græsarter (alm. rajgræs, timoté, standsvingel og engsvingel) i forskellige kombinationer sammen med hvidkløver.

Der er høstet udbytter i andet, fjerde og femte brugsår. Resultaterne viser, at blandinger med timoté har klaret sig godt i forsøgene. Figur 1 viser udbytte og energiindhold som gennemsnit for alle blandingerne.

Det bedste energiindhold (MJ pr. kg TS) har været i blandingen, som kun består af alm. rajgræs og hvidkløver, og størst udbytte i afgrødeenheder er høstet i en blanding af alm. rajgræs, strandsvingel, timoté og hvidkløver. I den bedste firkant i figuren ligger flere blandinger, som indeholder timoté, hvilket peger på, at de eksisterende afgræsningsblandinger kan suppleres med et par kg. timoté.

Vil man hellere holde sig til de anbefalede blandinger, ligger blanding Ø24 også i den bedste firkant og kan være et relevant bud.

I figur 2 er vist udbytteudvikling over år for de blandinger, som har en god kombination af udbytte og energiindhold. Det ses her, at blandinger, som kun indeholder alm. rajgræs, har haft et væsentligt lavere udbytte end de andre blandinger i fjerde brugsår (2017), mens der ikke var forskelle i 2018, måske på grund af tørken.

Ud over parcellerne, der er taget slæt på, har der været et observationsareal, som har fulgt landmandens praksis, og det er blevet anvendt til at vurdere blandingerne smagbar-

Fakta

En god kløvergræsmark i fire til fem brugsår:

- Vælg en blanding med mere permanente græsser og med højt energiindhold.
- Sørg for en høj andel af hvidkløver fra starten, da andelen falder med årene.
- Hold styr på ukrudtet - især skræpper kan blive et problem.

smager det godt. Timoté har en høj smagbarhed og er derfor meget velegnet i afgræsningsblandinger, selv om energiindholdet er lidt lavere end alm. rajgræs. Timoté holder udbyttet over flere år.

Engsvingel har et energi-

hed. I femte brugsår blev der også taget slæt på dette areal, og resultaterne var svarende til slætarealet. Så blandingerne har udviklet sig ens uanset anvendelsen.

Smag og holdbarhed af græsserne

De fire græsser, der er anvendt i blandingerne, kan karakteriseres på baggrund af forsøgene:

Alm. rajgræs er det foretrukne valg på grund af højt udbytte i de første brugsår og det høje energiindhold, og så

indhold på niveau med timoté, men ikke samme smagbarhed og ligger lavere i udbytte. Til gengæld er den god til at lukke bunden og giver plads til kløveren.

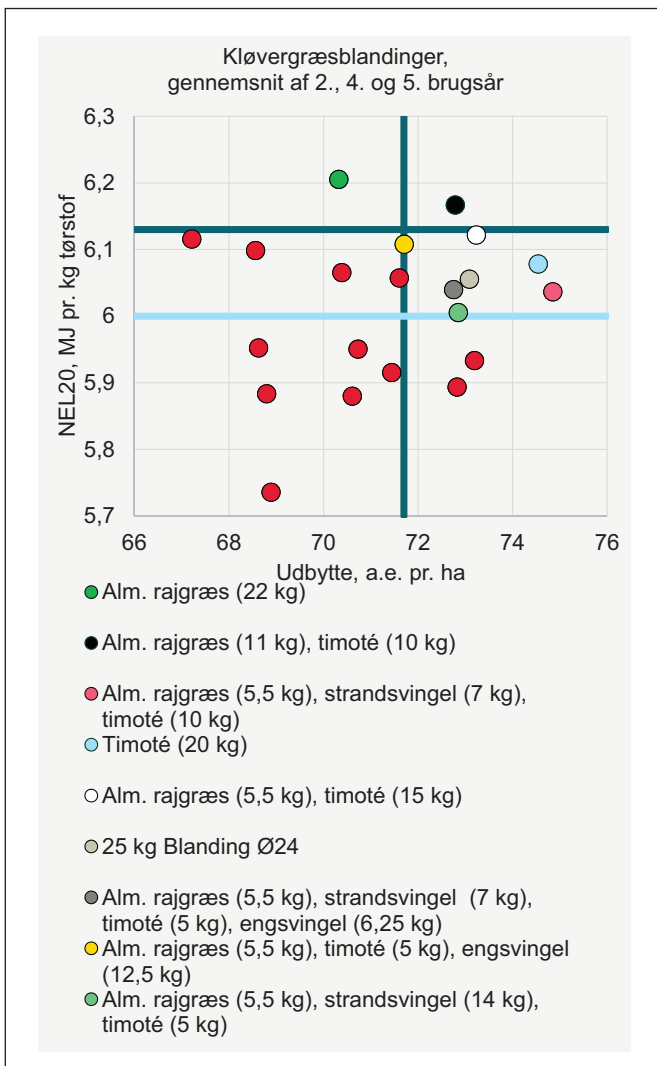
Strandsvingel er den mindst egnede til afgræsningsblandinger. Under de økologiske dyrkningsforhold har den givet udbytte på niveau med alm. rajgræs og engsvingel, men har haft lavt energiindhold og ringe smagbarhed.

De foreløbige resultater blev i 2017 anvendt til at sammensætte en ny anbefalet slættilblending til økologisk brug - Ø44. I denne blanding indgår der ud over rød- og hvidkløver alm. rajgræs og rajsvingel og også engsvingel, ud fra et ønske om at få en mindre åben mark, så ukrudtet ikke så let kommer

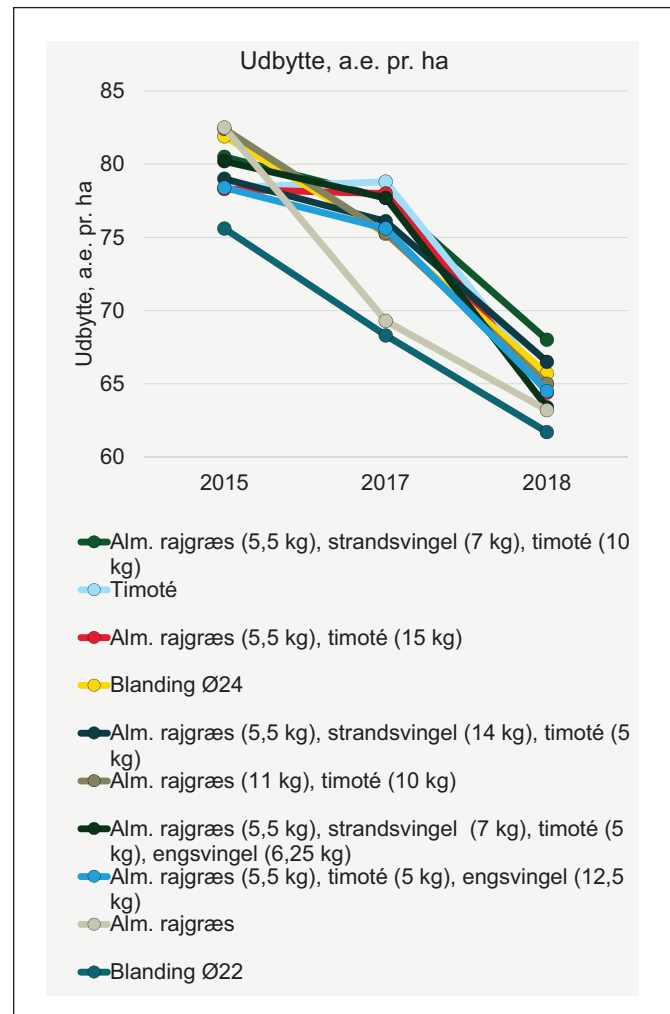
til. I forsøg under konventionelle forhold har Ø44 givet udbytte på niveau med 42, men lavere end 45 i første brugsår. Men Ø44 har haft en god dækning af jorden.

Ud over at så de rette arter i en kløvergræsmark, som skal ligge i mange år, kræver det også godt management. Der skal fra begyndelsen være en god bestand af hvidkløver, da kløverandelen falder med tiden, og så skal man være over skræpperne, så de ikke kommer til at dominere i marken.

Læs mere om forsøgsresultaterne i Oversigt over Landsforsøgene 2018.

Figur 1. Kløvergræsblandinger skal leve op til et højt udbytte i a.e. og et højt energiindhold. De grønne streger er lavet med udgangspunkt i grænsen for, hvornår en værdi er signifikant lavere end den bedste værdi. Det er en måde at afgrænse det bedste felt. Figuren viser, at kun blandingen af alm. rajgræs, timoté og hvidkløver er i dette felt. Det opnåede energiindhold er for slæt, og da det er kløvergræsblandinger til afgræsning, vil der reelt være kortere tid mellem afgræsninger. Et bud på et acceptabelt niveau er 6,0 MJ pr. kg TS (blå strej). Alle græsser er blandet med hvidkløver. De røde prikker uden signaturforklaring er blandinger, som både ligger lavt i udbytte og energiindhold.

Figur 2. Udbytte over år i kløvergræsblandinger. Alle græsser er blandet med hvidkløver.